

5.12. Løsladelse

5.12.1. Gældende ret

5.12.1.1. Løsladelse skal ske senest ved endt straffudståelse. Efter straffeloven kan løsladelse endvidere ske ved prøveløsladelse, jf. § 38, og ved betinget benådning, jf. § 40 a. Herudover kan midlertidig løsladelse ske ved strafafbrydelse, jf. pkt. 5.10 ovenfor.

Som det fremgår af pkt. 4.1.1.1.2. ovenfor, er det Straffelovrådets konklusion, at bestemmelserne om betingelserne for prøveløsladelse og reaktioner ved overtrædelse af vilkår, fastsat i forbindelse med prøveløsladelse, ikke bør overføres til straffuldbyrdelsesloven, men fortsat findes i straffeloven. I det følgende omtales straffelovens regler om prøveløsladelse derfor alene i det omfang, det har betydning for fremstillingen af gældende ret om gennemførelse af tilsyn mv., som er fastsat som vilkår for prøveløsladelse.

5.12.1.2. Om løsladelse efter *endt straffudståelse* fastsættes i fuldbyrdelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 1, at løsladelse skal finde sted på et sådant tidspunkt, at den løsladte ved benyttelse af offentlige trafikmidler kan nå til en bopæl her i landet inden straffetidens udløb. Efter § 25, stk. 2 og 3, er institutionens leder bemyndiget til at træffe bestemmelse om en kortere fremrykning af tidspunktet for løsladelsen (prøveløsladelsen). Det er i almindelighed en forudsætning for fremrykning, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at der i øvrigt ikke foreligger omstændigheder, som gør fremrykning af løsladelsestidspunktet utilrådelig.

Nærmere regler om institutionslederens kompetence er fastsat i Justitsministeriets cirkulære af 30. oktober 1989 om adgangen til fremrykning af løsladelsen. Dette cirkulære giver adgang til en kortere fremrykning af tidspunktet for løsladelse (prøveløsladelsen) dels i tilfælde, hvor løsladelsesdatoen falder på bestemte ugedage eller i forbindelse med jul, dels på grund af særlige omstændigheder f.eks. af arbejds-, uddannelses- eller familiemæssig karakter. Efter cirkulæret kan fremrykning af løsladelsen i visse tilfælde undlades, såfremt den pågældende er undvejet eller udeblevet fra udgang.

5.12.1.3. Efter straffelovens § 38, stk. 1, afgør justitsministeren eller den, der bemyndiges dertil, om den dømte skal løslades på prøve, når to tredjedele af straffetiden, dog mindst 2 måneder, er udstået.

Løsladelse på prøve kan ske tidligere, når særlige omstændigheder taler derfor, og den dømte har udstået halvdelen af straffetiden, dog mindst 2 måneder. Bestemmelse herom træffes af justitsministeren eller den, som med hensyn til bestemte grupper af sager be-

myndiges dertil, jf. § 38, stk. 2. Denne bestemmelse anvendes bl.a. i forbindelse med prøveløsladelse efter 7/12 af straffetiden af udenlandske strafafsonere, der skal udvises efter løsladelsen.

Løsladelse fra straf af hæfte kan ikke ske ved prøveløsladelse, men alene ved udståelse af hele straffen eller ved benådning. Løsladelse fra straf af fængsel på livstid kan heller ikke ske ved prøveløsladelse, men alene ved benådning. Om løsladelse ved benådning henvises til pkt. 5.12.1.4. nedenfor. Endvidere henvises til § 1, nr. 8, og pkt. 3 i de almindelige bemærkninger til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. (Ændringer som følge af straffuldbyrdelsesloven, afskaffelse af hæftestraffen og prøveløsladelse af livstidsdømte mv.), hvor der stilles forslag om en prøveløsladelsesordning for livstidsdømte.

Efter straffelovens § 38, stk. 5, forudsætter løsladelse på prøve, at den dømtes forhold ikke gør løsladelsen utilrådelig, at der er sikret den pågældende passende ophold og arbejde eller andet underhold, og at den pågældende erklærer at ville overholde de vilkår for løsladelsen, som fastsættes efter § 39, stk. 2.

Efter straffelovens § 39, stk. 1, 1. pkt., skal løsladelse på prøve betinges af, at den pågældende ikke i prøvetiden begår strafbart forhold. Ved siden af dette *faste hovedvilkår* kan der fastsættes tillægsvilkår i form af *tilsyn* og *særvilkår*. Herom bestemmes det i § 39, stk. 2, at det kan fastsættes som vilkår for løsladelsen, at den pågældende i hele prøvetiden eller en del af denne undergives tilsyn og fører et ordentligt liv. Yderligere vilkår kan fastsættes efter reglerne i § 57 (særvilkår). Vilkår om ophold i hjem, hospital eller anden institution har ikke gyldighed for længere tidsrum end den resterende straffetid. § 57, stk. 2, og § 59, stk. 1, om gennemførelse af tilsyn og særvilkår ved betingede domme finder tilsvarende anvendelse ved prøveløsladelse.

I Justitsministeriets cirkulære nr. 109 af 16. juni 1982 med senere ændringer er der fastsat nærmere regler om behandlingen af sager om løsladelse på prøve. Cirkulæret indebærer, at lederen af den institution, hvor den indsatte opholder sig, i visse tilfælde har kompetence til at træffe afgørelse om prøveløsladelse og fastsætte vilkår om tilsyn og særvilkår. Til cirkulæret er der udarbejdet en vejledning af 10. januar 1994, der indeholder nærmere retningslinier vedrørende prøveløsladelse efter § 38, stk. 1 og 2, vilkårsfastsættelse og reaktioner ved vilkårsovertrædelser.

Tilsyn føres i almindelighed af Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen). Kompetencen